

כלי עזר- עולמים חדשים

יש ללמד את כל הנושאים המופיעים בהתאם לעמודים המצוינים בספרי הלימוד.
המסגרות בעמודים המופיעים בעמודים הללו הן להעשרה בלבד ואין מחייבות כחומר לבחינות הבגרות.

1. אזרחות – האתגר / ניסן נווה / הוצאה מט"ח.
2. עד להוצאה חומרי הוראה מלאים ומתאימים נוספו בבחינות העולים חורף תשע"ח - **קייז תשע"ח**
כללות להלן גם מספר הפניות לספר הלימוד להיות אזרחים בישראל – במדינה יהודית
ודמוקרטיית/ ורדה אשכנזי, בללה אלפרסון, תמייר דובי, דנה שטרקמן, משרד החינוך,
המזכירות הпедagogית תשע"ו.

נושאים להיבחנות לתלמידים אינטראקטיביים ואקסטראקטיביים 80% חורף תשע"ח- קייז תשע"ח

1. **הכרזות העצמאיות**
הרקע ההיסטורי להקמת המדינה. אזרחות האתגר - עמ' 8.
הכרזות עם תוכן ההכרזה כולה. אזרחות האתגר - עמ' 12-9.
חלק ראשון להכרזה : הצדקות להקמת המדינה : היסטורית, בינלאומית (הצהרת בלפור, כתוב המנדט),
טבעית-אוניברסאלית.
חלק שני להכרזה : חלק אופרטיבי-מעשי- הקמת המדינה ("לפיכך נתכנו... אשר תיקרא בשם ישראל").
חלק שלישי להכרזה : חלק הצהרתי- אופי המדינה (מדינה ישראל תהא פתוחה... מגילת האומות
המאוחדות), ארבע פניות והתחייבויות לגורמים שונים.
מאפייני מדינה יהודית ודמוקרטיבית הבאים לידי ביטוי בהכרזה. אזרחות האתגר עמ' 52, וגם להיות
אזרחים בישראל עמ' 17-16.

2. מדינה יהודית

- א. היבט משפטי-נורמטיבי : לגבי כל חוק תוכן ומטרה (כיצד מבטא החוק את אופייה היהודי של המדינה).
המצב המשפטי המחייב: חוק השבות, חוק האזרחות, חוק שעות עבודה ומנוחה, חוק איסור גידול חזיר,
חוק חג המצות, החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, חוק בתיה הדין הרבניים. אזרחות האתגר עמ' 54-
55,42-45

ב. המרכיב הציבורי- סמלי המדינה (סמל, דגל, המנון). אזרחות האתגר עמ' 53.

ג. הסדר הSTITOS קוו. אזרחות האתגר עמ' 62.

**משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המצירות הпедagogית – הסקרטارية התרבותית
אשכול חברה ורוח – ענפוד المجتمع והאדם
הפיקוח על הוראת האזרחות – התفتיש על תعلم המدنיות**

ד. מדינת ישראל ויהדות התפוצות- הקשר הדדי. אזרחות האתגר עמ' 64-65.

3. זהות

מרכיבי זהות- מרכיבים שיווכיים, מרכיבים נרכשים. להיות אזרחים בישראל עמ' 86-87.
סוגי זהות- אזרחית, לאומית, דתית. להיות אזרחים בישראל עמ' 87-88.

4. עקרונות הדמוקרטיה

מהי דמוקרטיה?- הבחנה בין משטר דמוקרטי למשטר שאינו דמוקרטי- 3 הבדלים
עד להוצאת מדריך למורה מעודכן לא תהיה שאלת הנושא זה בבחינה

עקרון שלטון העם-דמוקרטיה ישירה, דמוקרטיה עקיפה. אזרחות האתגר עמ' 18, 21
עקרון הפלורליזם. אזרחות האתגר עמ' 19-20, 24.
עקרון הכרעת הרוב. אזרחות האתגר עמ' 19-20, 21-22.

זכויות האדם וזכויות האזרח- יש להכיר את הגדרת המושגים ולודא שאין ערבות בין המושג
חרויות האדם. זכות לחיים ובטחון, זכות לקניין (אין צורך להבחין בין קניין רוחני וחומרני), הליך (משפט)
הוגן, הזכות לחירות, חופש התנועה, חופש הביטוי, חופש דת, חופש מدت, הזכות לשוויון, אפליה פסולה,
הזכות לכבוד (יש ללמד את הזכות לפרטיות והזכות לשם טוב כחלק מהזכות לכבוד, ההפרדה בין
المושגים אינה נדרשת לבחינה). אזרחות האתגר עמ' 19, 20, 23 ו גם להיות אזרחים בישראל עמ' 171, 172,
178, 179-180, 175-178, 183-184, 173.

התנגשות בין זכויות. אזרחות האתגר עמ' 23.

עקרון הגבלת השלטון. אזרחות האתגר עמ' 22.

עקרון הפרדת הרשותות. אזרחות האתגר עמ' 25.

עקרון שלטון החוק. אזרחות האתגר עמ' 23.

בספר להיות אזרחים בישראל הנושאים מופיעים בהרחבה ואילו בבחינת העולמים החדשניים, התלמידים
נדרשים בנושא עקרונות הדמוקרטיה וזכויות האדם והאזור להיכרות ברמות המושג בלבד.

5. האזרחות במדינת ישראל

חוק השבות. אזרחות האתגר עמ' 42-44.

חוק האזרחות. אזרחות האתגר עמ' 44-45.

6. המיעוט הערבי במדינת ישראל

**משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הпедagogית – السكرتارية التربوية
אשכול חברה ורוח – عنقود المجتمع والانسان
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفتيش على تعليم المدنيات**

הכרת קבוצות המיעוט השונות (ערבים, דרוזים ואחרים). בספר להיות אゾרים בישראל עמ' 102-103 (לא כולל הגורמים המשפיעים על התמורות בחברה הערבית בישראל), עמ' 108 (לא כולל תהליכי מודרניזציה בחברה הדרוזית).

7. הבחירות לכנסת

תנאי יסוד לבחירות דמוקרטיות- כלויות, שאיפות, מחזוריות, שות,אפשרות התמודדות חופשית. אזרחות האתגר עמ' 79.

עקרונות דמוקרטיים וזכויות הבאים לידי ביטוי בבחירות. אזרחות האתגר עמ' 78-79.
המשטר הפרלמנטרי, המשטר הנשיוני (והשוואה ביניהם). להיות אゾרים בישראל עמ' 141-142 (יש להכיר את ההשוואה בלבד ללא יתרונות)
שיטת הבחירות בישראל- רשמית, ארצית, יחסית. אזרחות האתגר עמ' 82-83.

8. הרשות המחוקקת- הכנסת

עבודת הכנסת- קואליציה, אופוזיציה, מלאה, ועדות (2 ועדות לדוגמא). אזרחות האתגר עמ' 92, 94-96.
תפקידי הכנסת- רשות מכוננת (כתיבת חוקה), רשות מחוקקת (לא תופיע בבדיקה שאלת סוג הצעות חוק ושלבי החקיקה), פיקוח וביקורת, מינוי בעלי תפקידים, ייצוג האזרחים. אזרחות האתגר עמ' 98-
104.

9. הרשות המבצעת- הממשלה

תפקידי הממשלה : קביעת מדיניות וביצועה, קביעת תקנות- חקיקת משנה. אזרחות האתגר עמ' 108.
אחריות ממשלתית משותפת, אחריות מיניסטריאלית. אזרחות האתגר עמ' 115.

10. הרשות השופטת

מבנה מערכת המשפט בישראל : בית משפט השלום, בית משפט מחוזי, בית משפט עליון. אזרחות האתגר עמ' 130-127 (לא תופיע בבדיקה שאלת סוג הכוונים שמוציאו בג"ץ).
אי תלותה ועצמאותה של הרשות השופטת בישראל. אזרחות האתגר עמ' 124-126.

(לבדיקה אין צורך להכיר את ההבדלים בין אי תלות עניינית, אישית והרשות השופטת כגוף)

11. פיקוח וביקורת על השלטון

מנגוני פיקוח פורמליים/ מוסדיים- מבקר המדינה, הרשות השופטת, פרלמנט
אזרחות האתגר עמ' 22, 102-104, 138, 140-141.
מנגוני פיקוח בלתי פורמליים/חזק מוסדיים- תקשורת, דעת קהל, אומנות. אזרחות האתגר עמ' 138, -
146, 149.

משרד החינוך – وزارة التربية والتعليم
המזכירות הпедagogית – السكرتارية التربوية
אשכול חברה ורוח – عنقود المجتمع والانسان
הפיקוח על הוראת האזרחות – التفتيش على تعليم المدنيات

נושאים להיבנות לתלמידים אקסטרניים ונבחני משנה 20% קיז' תשע"ז - חורף תשע"ח

חוקה וחוקי יסוד אזרחות- האתגר עמ' 38-27.

ניסיא המדינה אזרחות- האתגר עמ' 151-159.

השלטון המקומי אזרחות- האתגר עמ' 116-120.

הבחינה תכלול את כל הנושאים המפורטים בעמודים אלה ואת כל החומר הכתוב במסגרות.

תקשות ומדיניות בישראל להיות אזרחים בישראל – במדינה יהודית ודמוקרטית עמ' 450-443.